

**І. І. Піскун,**

кандидат юридичних наук, доцент

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-2401-7988>

**Р. В. Чунаков,**

здобувач вищої освіти третього (освітньо-наукового) рівня

ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0003-8756-1512>

## ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ПРОХОДЖЕННЯ ВІЙСЬКОВОЇ СЛУЖБИ В КОНТЕКСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ КОНСТИТУЦІЙНОГО ОБОВ'ЯЗКУ ЩОДО ЗАХИСТУ ВІТЧИЗНИ

Національний університет оборони України  
проспект Повітряних Сил, 28, 03049, Київ, Україна  
E-mails: [ipiskun2016@gmail.com](mailto:ipiskun2016@gmail.com), [info@nuou.org.ua](mailto:info@nuou.org.ua)

**Мета статті:** здійснити аналіз сучасного стану адміністративно-правового регулювання деяких питань проходження військової служби в Україні. Дослідити основні зміни національного законодавства в контексті реалізації конституційного обов'язку громадян України щодо захисту Вітчизни. **Методи дослідження:** методом дослідження став формально-юридичний метод, завдяки якому проведено аналіз чинного законодавства України та локальних нормативно-правових актів у сфері адміністративно-правового регулювання окремого виду проходження військової служби в Україні, та метод статистичних досліджень, завдяки якому було проведено збирання, обробку та аналіз інформації. **Результати:** проведений аналіз динаміки змін у Закон України «Про військовий обов'язок і військову службу» [1], який свідчить про намагання вирішити актуальні проблеми, з якими стикається законотворець. Проте, такі часті законодавчі корективи поступово створюють ризик розбалансування системи, що ускладнює її ефективне функціонування та реалізацію закладених норм. Зазначено про доцільність системної та планової підготовки громадян у контексті виконання конституційного обов'язку під час проходження базової військової служби. Зокрема, запропоновано систематизувати проходження базової військової служби громадянами, які здобули певний ступінь освіти, за умови, якщо вони не продовжили навчання.

**Ключові слова:** адміністративне законодавство; конституційний обов'язок щодо захисту територіальної цілісності України; проходження військової служби в Україні; законодавство у сфері військової служби.

**Постановка проблеми та її актуальність.** Вплив геополітичної напруженості на військову службу в Україні важко недооцінити, особливо в контексті конфлікту, що триває. З початком широкомасштабної війни тисячі громадян, які раніше вважали, що захист суверенітету і територіальної цілісності України – це відповідальність професійної контрактної армії, вкотре стали на захист, виконуючи свій Конституційний обов'язок. Це свідчить про готовність нашої

нації до рішучих дій у складний час, підкреслюючи, що в умовах військової загрози оборона країни є спільною справою всіх її громадян. Така активна участь населення у захисті держави є свідченням національної єдності та солідарності, які стають особливо важливими в умовах сучасних викликів. Як наслідок, ці події фактично стали причиною перегляду військової готовності та стратегічних можливостей нашої

країни, зокрема в частині конституційного обов'язку громадян щодо захисту Вітчизни.

Важливо зазначити, що ключовим нормативно-правовим актом, що визначає правові засади військового обов'язку, порядок призову на військову службу, умови її проходження та звільнення з неї, є Закон України «Про військовий обов'язок і військову службу» [1]. Указаний нормативно-правовий акт з моменту його ухвалення зазнав численних змін – на сьогодні їх налічується близько 130, причому з 2014 року їх було внесено 57% від загальної кількості. Проте, навіть за такої частоти коригування, адміністративно-правове регулювання військової служби все ще залишається далеким від досконалості. Оскільки одними з останніх змін, внесених у Закон України «Про військовий обов'язок і військову службу» [1], запроваджено проходження базової військової служби, то в статті буде обґрунтоване дослідження правових механізмів, що регулюють організацію цього виду служби, а також можливих проблем, пов'язаних із її реалізацією.

**Аналіз досліджень і публікацій з проблеми.** Серед українських науковців, які вивчали питання проходження військової служби та розглядали його в історичному, соціальному та адміністративному аспектах, можна відзначити: Є.І. Григоренко, І.Ф. Коржа, В.Й. Пашинського, М.В. Кушніра, О.В. Ковалю, А.М. Александрова та ін. Однак, незважаючи на їхній внесок у дослідження військової служби, правові механізми, що регулюють організацію базової військової служби, залишаються малодослідженими. Це питання наразі особливо актуальне, оскільки базова військова служба була запроваджена лише у 2024 році, і на сьогодні є недостатньо наукових праць, у яких обґрунтовано проаналізована ця нова норма. Отже, існує потреба у всебічному дослідженні правових аспектів щодо організації та реалізації базової військової служби, що може суттєво сприяти розвитку теорії та практики військового управління.

**Мета** статті полягає в аналізі сучасного стану адміністративно-правового регулювання деяких питань проходження військової служби в Україні. Дослідити основні зміни національного

законодавства в частині реалізації конституційного обов'язку громадян України щодо захисту Вітчизни.

**Виклад основного матеріалу дослідження.** Захист держави, забезпечення її безпеки є найважливішими функціями всього Українського народу. Військова служба – це конституційний обов'язок громадян України, який полягає у забезпеченні оборони України, захисті її суверенітету, територіальної цілісності та недоторканності. До військовослужбовців належать особи, які проходять таку службу, зокрема у Збройних Силах України. Військовій службі передує необхідність виконання конституційного обов'язку, що передбачає проходження громадянами України військової служби (добровільно чи за призовом) [2].

Конституція України закріплює норму, відповідно до якої громадяни проходять військову службу на основі чинного законодавства. Це означає, що організація, проходження та умови військової служби регулюються низкою законодавчих актів, які встановлюють обов'язки, права та гарантії для військовослужбовців [3]. Основним законодавчим актом, який встановлює правові основи військового обов'язку, є Закон України «Про військовий обов'язок і військову службу» [1]. Відповідно до цього закону, військова служба є державною службою особливого характеру, що відбувається у професійній діяльності громадян України, а також іноземців і осіб без громадянства, які придатні до служби за станом здоров'я і віком. Така діяльність пов'язана з обороною України, її незалежністю та територіальною цілісністю. Час проходження військової служби зараховується громадянам України до їх страхового стажу, стажу роботи, стажу роботи за спеціальністю, а також до стажу державної служби, що підкреслює важливість військової служби як складової державної служби та надає відповідні соціальні гарантії [1].

Є.І. Григоренко у своїх дослідженнях конституційних засад військової служби висвітлює її сутність та правову природу як форми виконання військового обов'язку, а також як спосіб реалізації права громадян на рівний доступ до служби. Він аналізує особливості поняття війсь-

кового обов'язку, розмежовуючи його від обов'язку захисту Вітчизни. Це розмежування дозволяє більш чітко зрозуміти конституційну специфіку обов'язку [4, с. 281].

Дослідження Є.І. Григоренка також містять практичні рекомендації щодо вдосконалення конституційного регулювання військової служби в Україні. На його думку, хоча військовий обов'язок має всі характерні риси конституційного обов'язку, у нього також є певна специфіка, яка виділяє його як окрему правову категорію. Варто відзначити, що роботи Є.І. Григоренка зосереджуються переважно на конституційно-правових аспектах військової служби, тому питання імплементації цих норм в адміністративне законодавство він не досліджував. Це також підкреслює необхідність проведення додаткових досліджень, які б детально відзначили адміністративно-правові механізми регулювання військової служби для забезпечення ефективного виконання конституційного обов'язку. Системне дослідження цього питання дозволяє розробити більш чіткі та дієві механізми реалізації правових норм, а також сприяти їх практичному впровадженню.

Зокрема, І.Ф. Корж здійснив значний внесок у вивчення правових аспектів вступу громадян на військову службу, їхнього просування по службі та припинення військово-службових відносин. У своїй роботі автор досліджує правовий зміст військової служби, аналізує ключові елементи правового статусу військово-службовців як суб'єктів військово-службових відносин, а також проводить класифікацію цих відносин. Дослідження включає огляд нормативних актів, які регулюють вступ, просування та припинення служби, виявляють дефекти правового регулювання та пропонують шляхи їх усунення [5, с. 208].

Роботи І.Ф. Коржа, хоч і датовані початком 2000-х років, але залишаються цінним джерелом у контексті загальних питань військової служби. Вони дають фундаментальне розуміння правових аспектів вступу, пропозиції та припинення військової служби, проте не враховують сучасних умов проходження служби в період військових конфліктів та активного реформування сектору безпеки й оборони. Відсутність

аналізу цих нових аспектів підкреслює необхідні додаткові дослідження, які відповідали на виклики, зокрема пов'язані з особливим періодом, оновленими вимогами до військовослужбовців, а також новим реформуванням системи національної безпеки.

Водночас роботи І.Ф. Коржа є базовими для подальших наукових розробок, створюючи загальну теоретичну основу, яку сучасні дослідники можуть використовувати та доповнювати з урахуванням новітніх змін і специфіки військової служби в Україні.

Так, на підставі аналізу роботи І.Ф. Коржа, М.В. Кушнір дійшов висновку, з яким ми повністю погоджуємось, що зміст і характер військової служби впливають з тих завдань, які держава ставить перед Збройними Силами України – військовим формуванням, на яке, відповідно до Конституції України, покладаються оборона країни, захист її суверенітету, територіальної цілісності й недоторканності [6, с. 46]. Своєю чергою, Збройні Сили України забезпечують стримування збройної агресії проти України та відсіч їй, охорону повітряного простору держави та підводного простору в межах територіального моря України, беруть участь у заходах, спрямованих на боротьбу з тероризмом [7].

Двадцять друге лютого 2024 року вкотре продемонструвало, що законодавче регулювання порядку проходження військової служби в Україні залишається нерівномірним і потребує суттєвого вдосконалення. Виклики, з якими стикається українське суспільство в умовах збройної агресії та боротьби за територіальну цілісність, нерідко випереджають наявні правові норми, що створюють розрив між актуальними потребами та їх нормативним забезпеченням.

Із початку широкомасштабного вторгнення лише до Закону України «Про військовий обов'язок і військову службу» [1] були внесені 22 точкові зміни, що склало 16,9% від загальної кількості змін, внесених із моменту його ухвалення, та 29,3% змін, внесених із початку подій 2014 року. Також проведений аналіз показав, що за останнє десятиліття відбулося 57% усіх змін у цьому законодавчому акті, що є значним показником динамічності законодавчих корек-

тивів. Така значна частота корективів за короткий період дійсно вирішує проблему нагальних потреб, з якими стикається законодавець, адаптуючи законодавство до умов, що швидко змінюються. Однак одночасно вона може негативно вплинути на стабільність правової системи, поступово розбалансуючи законодавче регулювання військової служби. Це підкреслює необхідність системного підходу до реформування, що дозволить закріпити ключові положення на стабільній основі, зменшивши потребу в частині змін і створивши наступну нормативну базу для вирішення поточних і тривалих проблем у сфері військової служби.

Серед суттєвих змін у законодавстві України, яке регулює питання забезпечення військового обліку призовників, військовозобов'язаних і резервістів та удосконалення окремих питань призову та проходження військової служби, варто відзначити Закон України № 3633-IX від 11.04.2024 «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо окремих питань проходження військової служби, мобілізації та військового обліку» [8]. Цей закон впровадив новий вид військової служби – базову військову службу, яка замінила строкову службу в Законі України «Про військовий обов'язок і військову службу» [1].

Також у зв'язку з ухваленням Закону № 3633-IX [8] у Законі України «Про військовий обов'язок і військову службу» [1] встановлено нові строки для проходження цього виду військової служби, які відрізняються від традиційної строкової служби, зокрема:

- у мирний час, в особливий період (крім періоду дії воєнного стану) – до п'яти місяців, з яких до трьох місяців здійснюється базова загальновійськова підготовка, до двох місяців – фахова підготовка;

- під час дії воєнного стану – до трьох місяців, з яких не менше ніж один місяць здійснюється базова загальновійськова підготовка, до двох місяців – фахова підготовка.

Для проходження базової військової служби направляються придатні для цього за станом здоров'я громадяни України чоловічої статі (жіночої статі – добровільно), яким до дня відправлення на базову військову службу

виповнилося 18 років, та старші особи, які не досягли 25-річного віку.

Окремо хотілось би звернути увагу, що однією із новел цього закону є самостійне обрання громадянином до досягнення ними 24-річного віку, року проходження базової військової служби. Можливо ця зміна надає молодим людям більшу гнучкість у плануванні свого життя. Вони можуть отримати свої освітні та кар'єрні амбіції, що надалі може сприяти рівню їхньої готовності служити в армії та позитивно вплинути на ставлення молоді до військової служби, оскільки вона стає менш нав'язливою і більш адаптованою до індивідуальних потреб громадян.

Водночас ми вважаємо, що ця норма є досить суперечливою та вимагає глибшого аналізу, адже підготовка мобілізаційних людських ресурсів має бути системною та плановою. Тільки за такого підходу можна забезпечити стійкість і готовність до виконання оборонних завдань, уникнувши ризиків непідготовленості та дефіциту особового складу. Згідно з даними Державної служби статистики України, на 1 січня 2022 року в країні було зареєстровано 1 364 922 чоловіки віком від 16 до 22 років [9], які станом на 2024 рік досягли віку 18–24 років. Також на підставі цих даних Державної служби статистики України [9] нами була розрахована середня кількість чоловіків одного й того ж віку на рік, яка за 7 років становить приблизно 194 989 чоловіків. Якщо припустити, що третина одного й того ж віку чоловіків одночасно вирішить пройти базову військову службу, то це може призвести до серйозного дисбалансу в системі підготовки та до недостатньої якості навчання із-за браку більшості ресурсів. До порівняння хочемо зазначити, що у 2021 році, відповідно до розпорядження Кабінету Міністрів України від 29 вересня 2021 року № 1178-р, було встановлено чисельність строковиків лише у кількості 13 575 осіб [10]. Також варто не забувати про той факт, що у нас в державі понад другий рік триває мобілізація, яка також потребує постійної підготовки громадян до захисту Батьківщини, що може ускладнювати процес підготовки осіб, які проходять базову військову службу.

Тому для забезпечення стабільності й готовності до виконання оборонних завдань потрібен системний та плановий підхід, що дозволить уникнути ризиків великого навантаження на навчальні центри (частин) і, як наслідок, неналежної підготовленості громадян до підготовки і виконання Конституційного обов'язку.

Варто звернути увагу, що, відповідно до статті 53 Конституції України [3], повна загальна середня освіта є обов'язковою в нашій державі та, відповідно до статті 12 Закону України «Про освіту» [11], має три рівні:

- початкова освіта тривалістю чотири роки;
- базова середня освіта тривалістю п'ять років;
- профільна середня освіта тривалістю три роки.

Відповідно до Закону України «Про освіту», як правило, освіту починають здобувати з шести або семи років. І лише особи з особливими освітніми потребами можуть розпочинати здобуття початкової освіти з іншого віку.

Отже, громадяни здобувають повну загальну середню освіту ближче до 18 та 19 років, після чого постають перед вибором між подальшим здобуттям професійно-технічної або вищої освіти.

Насамперед нами більш детально буде досліджено правові механізми щодо організації професійно-технічної освіти в Україні та після її здобуття можливого планового проходження базової військової служби відповідною категорією громадян.

Основними нормативно-правовими актами, які регулюють питання здобуття в Україні професійно-технічної освіти, є Закон України «Про освіту» [11], Закон України «Про професійну (професійно-технічну) освіту» [12], Постанова Кабінету Міністрів України від 3 червня 1999 року № 956 «Про затвердження Положення про ступеневу професійно-технічну освіту» [13] та Постанова Кабінету Міністрів України від 11 вересня 2007 року № 1117 «Про затвердження Державного переліку професій з підготовки кваліфікованих робітників у професійно-технічних навчальних закладах» [14].

Зокрема, згідно з Постановою Кабінету Міністрів України від 3 червня 1999 року № 956

«Про затвердження Положення про ступеневу професійно-технічну освіту» [13] та Постанови Кабінету Міністрів України від 11 вересня 2007 року № 1117 «Про затвердження Державного переліку професій з підготовки кваліфікованих робітників у професійно-технічних навчальних закладах» [14] професійно-технічна освіта складається з трьох ступенів:

Перший ступінь. 1 рік, не вимагає базової або повної загальної середньої освіти;

Другий ступінь.

- для осіб з повною загальною середньою освітою: 1,5 року, як правило, громадяни закінчують заклад освіти у віці 20–21 рік.

- для осіб з базовою загальною середньою освітою, які здобувають повну загальну середню освіту, 4 роки, як правило, громадяни закінчують заклад освіти у віці 19–20 років.

- для осіб з базовою загальною середньою освітою, які не здобувають повної загальної середньої освіти, 2 роки, як правило, громадяни закінчують заклад освіти у віці 17–18 років;

Третій ступінь. 2 роки, на нього зараховуються особи, які завершили навчання на другому ступені професійно-технічної освіти й мають повну загальну середню освіту.

Отже, на підставі викладеного можна зробити висновок, що громадяни України, які здобули повну загальну середню та професійно-технічну освіту другого ступеня, мають переважно вік від 18 до 21 року. Також, якщо ця категорія громадян не вступила до навчальних закладів, то вона може бути планово залучена до проходження базової військової служби, що суттєво розвантажить загальну систему підготовки.

У другу чергу слід дослідити правові механізми щодо організації вищої освіти та після її здобуття можливого планового проходження базової військової служби відповідною категорією громадян. На нашу думку, систему вищої освіти набагато складніше дослідити, оскільки вона має дуже багато напрямків з різними вимогами по роках здобуття певних рівнів вищої освіти не лише за спеціальностями, але і за ступенями освіти. Також при розгляді системи вищої освіти не слід виключати можливість навчання здобувачів вищої освіти за програмою

підготовки офіцерів запасу на кафедрах військової підготовки.

Основними нормативно-правовими актами, які регулюють питання здобуття в Україні вищої освіти, є Закон України «Про освіту» [11] та Закон України «Про вищу освіту» [15] та ін.

Зокрема хочемо звернути увагу на типові умови здобуття вищої освіти, на кожному рівні якої передбачено успішне виконання особою освітньої програми, що є підставою для присудження відповідного ступеня вищої освіти, зокрема, це:

- бакалавр – 4 роки, особи, які закінчують навчання та мають вік 22-23 роки;

- магістр – 2 роки, особи, які закінчують навчання та мають вік 24-25 років;

- доктор філософії/доктор мистецтва – 3 роки (за наявності диплому магістра), особи які закінчують навчання та мають вік 28-29 років.

Тому на підставі викладеного слід зробити висновок, що планування проходження базової військової служби можливо лише для громадян України, які завершили навчання та здобули ступінь бакалавра або магістра, за умови, що вони не продовжили здобуття наступного рівня освіти та не пройшли підготовку на кафедрах військової підготовки в межах навчання. Такий підхід сприятиме залученню до служби осіб, які вже завершили певний етап академічної підготовки, забезпечуючи тим самим відповідний баланс у системі підготовки громадян щодо виконання ними Конституційного обов'язку.

Окремою на цей час та не менш важливою проблемою адміністративно-правового врегулювання питання проходження базової військової служби, яка надалі може негативно вплинути на умови її проходження, є неузгодженість у цій частині Закону України «Про військовий обов'язок і військову службу» [1] із іншими нормативно правовими актами.

Зокрема звернемо увагу на Закон України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей» [15], у якому відсутні будь-які норми щодо соціального захисту військовослужбовців, які проходять базову військову службу, що є порушенням системи правових і соціальних гарантій, що забезпечують реалізацію конституційних прав і свобод

громадян, задоволення матеріальних і духовних потреб військовослужбовців відповідно до особливого виду їх службової діяльності, статусу в суспільстві, підтримання соціальної стабільності у військовому середовищі.

Аналогічна ситуація склалась і в Законі України «Про оборону України» [16], в якому відсутні повноваження Кабінету Міністрів України, функції Генерального штабу Збройних Сил України та завдання органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій і обов'язки їх посадових осіб у сфері адміністративно-правового регулювання питання проходження базової військової служби, що також негативно впливає на загальну систему проходження військової служби в контексті реалізації конституційного обов'язку щодо захисту Вітчизни.

**Висновки.** Як ми бачимо, в Україні дуже інтенсивно з'являються ініціативи щодо адміністративно-правового регулювання проходження військової служби, але їм перешкоджає відсутність системного підходу. Закон України «Про військовий обов'язок і військову службу» у зв'язку із геополітичними подіями в Україні зазнав великої кількості змін за короткий період, що вирішує нагальних проблему, з якими стикається законотворець. Водночас ці дії негативно впливають на стабільність правової системи, поступово розбалансуючи законодавче регулювання в контексті реалізації конституційного обов'язку щодо захисту Вітчизни.

Отже, попри позитивні зміни, законодавча база та її виконання в Україні у сфері проходження військової служби потребує подальшого дослідження та вдосконалення.

### *Література*

1. Про військовий обов'язок і військову службу: Закон України від 25 бер. 1992 р. № 2232-XII. *Відомості Верховної Ради (ВВР) України*. 1992. № 27. Ст. 385.

2. Конституційний Суд України. Каталог юридичних позицій. URL: <https://ccu.gov.ua/storinka-knygy/451-zahyst-vitchyzny>.

3. Конституція України (Основний закон): прийнята 28 черв. 1996 р. URL:

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>.

4. Григоренко Є.І. Конституційні засади проходження військової служби громадянами України: проблеми теорії та практики: монографія. Харків: Право, 2010. 281 с.

5. Корж І.Ф. Військова служба в Україні: правове регулювання: монографія. Київ: Типографія СБ України, 2006. 208 с.

6. Кушнір М.В. Адміністрування проходження військової служби в Збройних Силах України. URL: <https://drive.google.com/file/d/1NxBVljiUloFe5K7OIXRQq4t8pNo8U10/view?usp=sharing>.

7. Про Збройні Сили України: Закон України від 6 груд. 1991 р. № 1934-ХІІ. *ВВР України*. 1992. № 9. Ст. 108.

8. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо окремих питань проходження військової служби, мобілізації та військового обліку: Закон України від 11 квіт. 2024 р. № 3633-ІХ. *ВВР України*. 2024. № 19. Ст. 78.

9. Розподіл постійного населення за статтю, віковими групами та типом місцевості. Державна служба статистики України. URL: [http://db.ukrcensus.gov.ua/Mult/Dialog/varval.asp?ma=000\\_0204&ti=0204.%20%D0%EE%E7%EF%EE%E4%B3%EB%20%EF%EE%F1%F2%B3%E9%ED%EE%E3%EE%20%ED%E0%F1%E5%EB%E5%ED%ED%FF%20%E7%E0%20%F1%F2%E0%F2%F2%FE,%20%E2%B3%EA%EE%E2%E8%EC%E8%20%E3%F0%F3%EF%E0%EC%E8%20%F2%E0%20%F2%E8%EF%EE%EC%20%EC%B3%F1%F6%E5%E2%EE%F1%F2%B3%20\(,1\)&path=../Database/Population/02/02/&lang=1&multilang=uk](http://db.ukrcensus.gov.ua/Mult/Dialog/varval.asp?ma=000_0204&ti=0204.%20%D0%EE%E7%EF%EE%E4%B3%EB%20%EF%EE%F1%F2%B3%E9%ED%EE%E3%EE%20%ED%E0%F1%E5%EB%E5%ED%ED%FF%20%E7%E0%20%F1%F2%E0%F2%F2%FE,%20%E2%B3%EA%EE%E2%E8%EC%E8%20%E3%F0%F3%EF%E0%EC%E8%20%F2%E0%20%F2%E8%EF%EE%EC%20%EC%B3%F1%F6%E5%E2%EE%F1%F2%B3%20(,1)&path=../Database/Population/02/02/&lang=1&multilang=uk).

10. Про затвердження чисельності громадян України, що підлягають призову на строкову військову службу, обсягу видатків для проведення призову у жовтні - грудні 2021 року: розпорядження Кабінету Міністрів України від 29 вер. 2021 р. № 1178-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1178-2021-%D1%80#Text>

11. Про освіту: Закону України від 5 вер. 2017 р. № 2145-VIII. *ВВР України*. 2017. № 38-39. Ст. 380.

12. Про професійну (професійно-технічну) освіту: Закон України від 10 лют. 1998 р. № 103/98-ВР. *ВВР України*. 1998. № 32. Ст. 215.

13. Про затвердження Положення про ступеневу професійно-технічну освіту: постанова Кабінету Міністрів України від 3 черв. 1999 р. № 956. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/956-99-%D0%BF#Text>

14. Про затвердження Державного переліку професій з підготовки кваліфікованих робітників у професійно-технічних навчальних закладах: постанова Кабінету Міністрів України від 11 вер. 2007 р. № 1117. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1117-2007-%D0%BF>

15. Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей: Закон України від 20 груд 1991 р. № 2011-ХІІ. *ВВР України*. 1992. № 15. Ст. 190.

16. Про оборону України: Закон України від 6 груд 1991 р. № 1932-ХІІ. *ВВР України*. 1992. № 9. Ст. 106.

17. Manual for courts-martial United States (2000 edition). The 2000 Edition of the MCM is a complete revision incorporating all Executive Orders (1984 MCM, Changes 1-7, and 1995, 1998, and 1999 Amendments). Copies of each Executive Order can be found in Appendix 25, page IV-1 – IV-126.

18. Wehrstrafgesetz, 1957. URL: <https://www.gesetze-im-intemet,de/wstrg/BJNR002980957.html>.

19. Uniform Code of Military Justice, 1951. URL: <https://www.law.comell.edu/uscode/text/10/subtitle-A/part-II/chapter-47>.

### Refereces

1. Pro viyskovyi obovyazok i viyskovu sluzhbu: Zakon Ukrayiny vid 25 ber. 1992 r. № 2232-XII. *Vidomosti Verkhovnoyi Rady (VVR) Ukrayiny*. 1992. № 27. St. 385.

2. Konstytutsiynyi Sud Ukrayiny. Kataloh yurydychnykh pozytsiy. URL: <https://ccu.gov.ua/storinka-knygy/451-zahyst-vitchyzny>.

3. Konstytutsiya Ukrayiny (Osnovnyi zakon): pryinyata 28 cherv. 1996 r. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>.

4. Hryhorenko Ye.I. *Konstytutsiyni zasady prokhozheniya viyskovoyi sluzhby hromadyanamy Ukrayiny: problemy teorii ta praktyky: monohrafiya*. Kharkiv: Pravo, 2010. 281 s.
5. Korzh I.F. *Viyskova sluzhba v Ukrayini: pravove rehulyuvannya: monohrafiya*. Kyiv: Ty-pohrafiya SB Ukrayiny, 2006. 208 s.
6. Kushnir M.V. *Administruvannya prokhozheniya viyskovoyi sluzhby v Zbroynykh Sylakh Ukrayiny*. URL: <https://drive.google.com/file/d/1HxBVljIUloFe5K7OIXRQq4t8pNo8U10/view?usp=sharing>.
7. Pro Zbroyni Syly Ukrayiny: *Zakon Ukrayiny vid 6 hrud. 1991 r. № 1934-XII. VVR Ukrayiny*. 1992. № 9. St. 108.
8. Pro vnesennya zmin do deyakykh zakonodavchykh aktiv Ukrayiny shchodo okremykh pytan prokhozheniya viyskovoyi sluzhby, mobilizatsiyi ta viyskovoho obliku: *Zakon Ukrayiny vid 11 kvit. 2024 r. № 3633-IX. VVR Ukrayiny*. 2024. № 19. St. 78.
9. Rozpodil postynoho naselennya za statyyu, vikovymy hrupamy ta typom mistsevosti. *Derzhavna sluzhba statystyky Ukrayiny*. URL: [http://db.ukrcensus.gov.ua/Mult/Dialog/varval.asp?ma=000\\_0204&ti=0204.%20%D0%EE%E7%EF%EE%E4%B3%EB%20%EF%EE%F1%F2%B3%E9%ED%EE%E3%EE%20%ED%E0%F1%E5%EB%E5%ED%ED%FF%20%E7%E0%20%F1%F2%E0%F2%F2%FE,%20%E2%B3%EA%EE%E2%E8%EC%E8%20%E3%F0%F3%EF%E0%EC%E8%20%F2%E0%20%F2%E8%EF%EE%EC%20%EC%B3%F1%F6%E5%E2%EE%F1%F2%B3%20\(0,1\)&path=../Database/Population/02/02/&lang=1&multilang=uk](http://db.ukrcensus.gov.ua/Mult/Dialog/varval.asp?ma=000_0204&ti=0204.%20%D0%EE%E7%EF%EE%E4%B3%EB%20%EF%EE%F1%F2%B3%E9%ED%EE%E3%EE%20%ED%E0%F1%E5%EB%E5%ED%ED%FF%20%E7%E0%20%F1%F2%E0%F2%F2%FE,%20%E2%B3%EA%EE%E2%E8%EC%E8%20%E3%F0%F3%EF%E0%EC%E8%20%F2%E0%20%F2%E8%EF%EE%EC%20%EC%B3%F1%F6%E5%E2%EE%F1%F2%B3%20(0,1)&path=../Database/Population/02/02/&lang=1&multilang=uk).
10. Pro zatverdzhennya chyselnosti hromadyan Ukrayiny, shcho pidlyhayut pryzovu na strokovu viyskovu sluzhbu, obsyahu vydatkiv dlya provedennya pryzovu u zhovtni - hrudni 2021 roku: rozporyadzhennya Kabinetu Ministriv Ukrayiny vid 29 ver. 2021 r. № 1178-r. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1178-2021-%D1%80#Text>
11. Pro osvitu: *Zakonu Ukrayiny vid 5 ver. 2017 r. № 2145-VIII. VVR Ukrayiny*. 2017. № 38-39. St. 380.
12. Pro profesiynu (profesiyno-tekhnichnu) osvitu: *Zakon Ukrayiny vid 10 lyut. 1998 r. № 103/98-VR. VVR Ukrayiny*. 1998. № 32. St. 215.
13. Pro zatverdzhennya Polozhennya pro stupenevu profesiyno-tekhnichnu osvitu: postanova Kabinetu Ministriv Ukrayiny vid 3 cherv. 1999 r. № 956. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/956-99-%D0%BF#Text>
14. Pro zatverdzhennya Derzhavnoho pereliku profesiyn z pidhotovky kvalifikovanykh robitnykiv u profesiyno-tekhnichnykh navchalnykh zakladakh: postanova Kabinetu Ministriv Ukrayiny vid 11 ver. 2007 r. № 1117. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1117-2007-%D0%BF>
15. Pro sotsialnyi i pravovyi zakhyst viyskovosluzhbovtziv ta chleniv yikh simey: *Zakon Ukrayiny vid 20 hrud 1991 r. № 2011-XII. VVR Ukrayiny*. 1992. № 15. St. 190.
16. Pro oboronu Ukrayiny: *Zakon Ukrayiny vid 6 hrud 1991 r. № 1932-XII. VVR Ukrayiny*. 1992. № 9. St. 106.
17. *Manual for courts-martial United States (2000 edition)*. The 2000 Edition of the MCM is a complete revision incorporating all Executive Orders (1984 MCM, Changes 1-7, and 1995. 1998, and 1999 Amendments). Copies of each Executive Order can be found in Appendix 25, page IV-1 – IV-126.
18. *Wehrstrafgesetz, 1957*. URL: <https://www.gesetze-im-internet.de/wstrg/BJNR002980957.html>.
19. *Uniform Code of Military Justice, 1951*. URL: <https://www.law.comell.edu/uscode/text/10/subtitle-A/part-II/chapter-47>



**PROBLEM ISSUES OF MILITARY SERVICE  
IN THE CONTEXT OF IMPLEMENTING  
THE CONSTITUTIONAL DUTY TO DEFEND THE HOMELAND**

National Defense University of Ukraine  
28 Air Force Avenue, 03049, Kyiv, Ukraine  
E-mail: ipiskun2016@gmail.com, info@nuou.org.ua

***The purpose:** to analyze the current state of administrative and legal regulation of some issues of military service in Ukraine. To investigate the main changes in national legislation in the context of implementing the constitutional duty of citizens of Ukraine to defend the Fatherland. **Research methods:** the research method was the formal-legal method, through which the analysis of the current legislation of Ukraine and local regulatory legal acts in the field of administrative and legal regulation of a separate type of military service in Ukraine was carried out, and the method of statistical research, through which the collection, processing and analysis of information was carried out. **The results:** an analysis of the dynamics of changes in the Law of Ukraine “On Military Duty and Military Service” was carried out, which indicates an attempt to solve the current problems faced by the legislator. However, such frequent legislative amendments gradually create a risk of imbalance in the system, which complicates its effective functioning and implementation of the established norms. It is noted that it is advisable to systematically and systematically train citizens in the context of fulfilling the constitutional obligation during basic military service. In particular, it is proposed to systematize the completion of basic military service by citizens who have received a certain degree of education, provided that they have not continued their studies.*

***Key words:** administrative legislation; constitutional obligation to protect the territorial integrity of Ukraine; military service in Ukraine; legislation in the field of military service.*

*Стаття надійшла до редакції 03.12.2024*